

2019-09-12
Fi2019/03125/SPN**Finansdepartementet**Boverket
Box 534
371 23 Karlskrona

Uppdrag att kartlägga och analysera den praktiska tillämpningen av barnkonventionen

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Boverket att kartlägga och analysera den praktiska tillämpningen av Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) inom myndighetens verksamhet. Vid behov ska myndigheten vidta åtgärder för att säkerställa att dess anställda har tillräcklig kunskap om barnkonventionen och på vilket sätt denna behöver beaktas i myndighetens verksamhet. Boverket ska även kartlägga och analysera den praktiska tillämpningen av kommunernas och länsstyrelsernas arbete med planering enligt plan- och bygglagen (2010:900) och stadsutveckling med anledning av att barnkonventionen blir lag den 1 januari 2020, samt redovisa eventuella behov av att utveckla stöd till kommunerna och länsstyrelserna.

Uppdraget ska genomföras i samråd med Barnombudsmannen, Trafikverket, Folkhälsomyndigheten, Naturvårdsverket och Sveriges Kommuner och Landsting.

Uppdraget ska redovisas till regeringen (Finansdepartementet med kopia till Arbetsmarknadsdepartementet) senast den 2 november 2020.

Boverket får för genomförandet av den del av uppdraget som avser tillämpningen av barnkonventionen inom myndigheten under 2019 använda 500 000 kronor från anslaget 5:2 Barnets rättigheter anslagspost 2 Bidrag till myndigheter, under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg. Boverket får för genomförandet av den del av uppdraget som avser kartläggning av kommunernas och länsstyrelsernas arbete med planering enligt plan- och bygglagen och stadsutveckling under samma år använda

500 000 kronor från anslaget 1:4 Boverket, anslagspost 3 Till nationellt arbete inom boende-, samhällsplanerings- och byggområdet, under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik. Medlen betalas ut efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet senast den 1 december 2019. Redovisning av förbrukade medel och återbetalning av medel som eventuellt inte förbrukas ska ske till Kammarkollegiet senast den 1 mars 2020. Rekvisition och redovisning ska ske med hänvisning till detta beslut.

Bakgrund

Den 1 januari 2020 träder lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter i kraft. En inkorporering av barnkonventionen i svensk lagstiftning bidrar till att synliggöra barnets rättigheter och skapar en grund för ett mer barnrättsbaserat synsätt i all offentlig verksamhet.

För ett effektivt genomförande av barnets rättigheter är det viktigt att ytterligare höja kunskapen om barnkonventionen, de fakultativa protokoll som Sverige har tillträtt och om barnets rättigheter även bland statliga myndigheter. Som framhålls i bl.a. skrivelsen Regeringens strategi för det nationella arbetet med mänskliga rättigheter (skr. 2016/17:29) behöver myndigheters beslut och andra åtgärder vara förenliga med Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter, inklusive barnkonventionen. Även vikten av att statligt anställda har tillräcklig kunskap om mänskliga rättigheter och på vilket sätt dessa behöver beaktas i den egna verksamheten betonas.

Det är av stor vikt att möta det kunskapsbehov rörande hur barnets rättigheter kan och bör omsättas i praktiken som finns hos offentliga aktörer på nationell, regional och lokal nivå.

Det är en kommunal angelägenhet att planlägga användningen av mark och vatten, och kommunerna har därför en särskilt viktig uppgift att fylla för att barnkonventionen ska efterlevas i samhällsplaneringen. Länsstyrelsen har till uppgift att ta tillvara och samordna statens intressen. Myndigheten ska vidare enligt förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion verka för att nationella mål får genomslag i länet, bl.a. i den lokala och regionala

samhällsplaneringen. Den fysiska planeringen i kommunen styrs av plan- och bygglagen, som vilar på principen om medborgarinflytande och människors delaktighet i samhällsutvecklingen. Detta ligger i linje med artikel 12 i barnkonventionen, som fastslår att det barn som är i stånd att bilda egna åsikter har rätt att fritt uttrycka dessa i alla frågor som rör barnet. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

I departementsskrivelsen Hur svensk lagstiftning och praxis överensstämmer med rättigheterna i barnkonventionen – en kartläggning görs bedömningen att svensk lagstiftning överlag överensstämmer med barns rätt till vila, fritid, lek och rekreation i artikel 31 i barnkonventionen (Ds 2011:37). Vidare genomför Barnkonventionsutredningen för närvarande en kartläggning av hur svensk lagstiftning och praxis överensstämmer med barnkonventionen (dir.2018:20). Det kan dock finnas skäl att särskilt kartlägga hur barnets rättigheter tas tillvara i det praktiska arbetet med planering och stadsutveckling.

Regeringen anser att barnperspektivet är centralt för en hållbar utveckling. Arbetet för barnvänliga och hållbara städer är en prioriterad fråga, som omfattas av en överenskommelse som träffats mellan regeringspartierna, Centerpartiet och Liberalerna. För att få långsiktighet i beslut och handling bör barn och unga få komma till tals och bli hörda – och deras åsikter tillmätas betydelse i förhållande till deras ålder och mognad. Barns och ungas livsvillkor påverkas av hur den byggda miljön planeras, gestaltas och förvaltas – men också av hur de själva kan påverka utvecklingen. Idag blir bebyggelsen allt tätare, särskilt i de större städerna. I den täta stadsbebyggelsen är det en stor utmaning att avsätta och bibehålla tillräckligt stora friytor för barns och ungas behov. Att tillgodose barns rättigheter och behov är en central grund för hållbar utveckling och för att främja att alla barn får jämlika levnadsvillkor, också inom den fysiska planeringen.

En medveten användning av arkitektur, form och design med ett tydligt barnperspektiv kan bidra till att beslut som rör den fysiska miljön fattas med utgångspunkt i vad som är barns bästa.

På regeringens vägnar

Per Bolund

Cecilia von Schéele

Kopia till

Barnombudsmannen

Folkhälsomyndigheten

Naturvårdsverket

Trafikverket

Sveriges Kommuner och Landsting